

HØJESTERETS DOM

afsagt onsdag den 11. september 2024

Sag BS-2601/2024-HJR

(2. afdeling)

Boet efter A

(advokat Anni Nørgaard Clausen, beskikket)

mod

Ankenævnet for Patienterstatningen

(advokat Christina Steen)

I tidligere instanser er afsagt dom af Retten i Odense den 4. august 2022 (BS-6315/2020-ODE) og af Østre Landsrets 22. afdeling den 1. november 2023 (BS-30466/2022-OLR).

I pådømmelsen har deltaget fem dommere: Michael Rekling, Oliver Talevski, Jan Schans Christensen, Ole Hasselgaard og Mohammad Ahsan.

Påstande

Appellanten, boet efter A, har nedlagt påstand om, at indstævnte, Ankenævnet for Patienterstatningen, skal anerkende, at A, som følge af behandlingen den 15. august 2017 og frem til sin død blev påført en patientskade, der er omfattet af lov om klage- og erstatningsadgang inden for sundhedsvæsenet.

Boet efter A har subsidiært påstået sagen hjemvist til fornyet behandling ved Ankenævnet for Patienterstatningen.

Ankenævnet for Patienterstatningen har påstået stadfæstelse af landsrettens dom, således at ankenævnet frifindes.

Anbringender

Boet efter A har supplerende anført navnlig, at boet ikke skal bevise, at en korrekt behandling af A med sikkerhed ville have forhindret, at hun begik selvmord, men alene, at en korrekt behandling med overvejende sandsynlighed kunne have medført, at hun ikke begik selvmord.

Hvis den udarbejdede efterfødselsplan om syv dages indlæggelse efter fødslen af barnet var blevet fulgt, ville det have været fysisk umuligt for A at begå selvmord. Dette understøtter, at hendes selvmord med overvejende sandsynlighed kunne have været undgået, hvis hun var blevet behandlet korrekt.

Der er i øvrigt grundlag for at lempe på kravet for årsagssammenhæng mellem behandlingen og skaden, idet der i forbindelse med behandlingen af A klart er begået fejl, som er erstatningspådragende efter almindelige erstatningsretlige regler. Bevislempelsens nærmere omfang afhænger af den enkelte sags konkrete forhold samt fejlenes karakter og antal, jf. bl.a. UfR 2024.3803 H. På grund af de i sagen begåede fejl må kravet til årsagssammenhæng være meget lavt.

Ankenævnet for Patienterstatningen har supplerende anført navnlig, at i det hypotetiske scenarie, hvor der var tilbudt psykiatrisk tilsyn, kunne A have afslået eller accepteret tilbuddet. I øvrigt havde et psykiatrisk tilsyn ikke ført til konstant overvågning af hende, idet der udelukkende var tale om tilsyn og ikke en indlæggelse på psykiatrisk afdeling med overvågning.

Det kan således ikke lægges til grund, at selvmordet kunne have været undgået, hvis et eventuelt tilbud om psykiatrisk tilsyn inden udskrivelsen fra fødeafdelingen var blevet accepteret, og hvis et sådant tilsyn havde medført, at der var fundet anledning til at tilbyde yderligere tilsyn. Dette understøttes af Retslægerådets besvarelse af spørgsmål 11, 12 og B samt af, at A ikke fremstod selvmordstruet på dagen, hvor hun begik selvmord.

Højesterets begrundelse og resultat

Sagens baggrund og problemstilling

A var i perioden fra den 3. til den 27. oktober 2017 under sin graviditet frivilligt indlagt på Psykiatrisk Center København på grund af blandt andet selvmordstanker.

Den .. oktober 2017 fødte A sit første barn på Herlev Hospitals fødeafdeling. Den 2. november 2017 blev hun udskrevet fra fødeafdelingen. Efterfølgende begik hun selvmord natten mellem den 4. og 5. november 2017.

Sagen angår, om boet efter A som følge af den behandling, hun modtog på Psykiatrisk Center København og Herlev Hospital, er berettiget til erstatning efter § 21, stk. 1, jf. § 20, stk. 1, nr. 1, i lov om klage- og erstatningsadgang inden for sundhedsvæsenet.

Lov om klage- og erstatningsadgang inden for sundhedsvæsenet

Efter § 21, stk. 1, erstattes skade som følge af, at der ikke er stillet en rigtig (eller der er stillet en forsinket) diagnose af patientens sygdom, kun i de tilfælde, der er nævnt i lovens § 20, stk. 1, nr. 1 og 2.

Efter § 20, stk. 1, nr. 1, er det en betingelse for erstatning, at en erfaren specialist på det pågældende område under de i øvrigt givne forhold ville have handlet anderledes ved behandling mv. (specialiststandard). Endvidere er det en betingelse, at skaden med overvejende sandsynlighed kunne være undgået, hvis patienten var blevet behandlet anderledes.

Som anført i Højesterets dom af 29. maj 2024 (UfR 2024.3803 H) er det fastslået i retspraksis, at betingelsen om, at skaden med overvejende sandsynlighed kunne være undgået, hvis patienten var blevet behandlet anderledes, efter omstændighederne kan anses for opfyldt, selv om der ikke består en overvejende, men alene en vis større sandsynlighed for årsagssammenhæng (bevislempelse). Dette kan navnlig være tilfældet, når der klart er begået en ansvarspådragende fejl, når fejlen forøger risikoen for en bestemt skade, og når en sådan skade faktisk er indtrådt. Det er ikke muligt præcist at angive, hvilken grad af større sandsynlighed (men dog mindre end overvejende sandsynlighed) der skal foreligge, da det vil bero på en konkret vurdering i det enkelte tilfælde, bl.a. af fejls karakter.

Behandlingen

Af Retslægerådets besvarelse af spørgsmål 8 og 9 fremgår, at A var i risiko for forværring af sin depression i forbindelse med fødslen, og at kvinder med psykiatrisk anamnese (sygehistorie) tilbydes særlig tæt opfølgning både fra psykiatrisk og obstetrisk side.

Af svaret på spørgsmål 11 følger, at den manglende etablering af den psykiatriske opfølgning, som var anført i Psykiatrisk Center Københavns udskrivningsnotat af 27. oktober 2017, ikke var i overensstemmelse med almindeligt anerkendte lægefaglige retningslinjer. Af svaret på spørgsmål F følger, at dette ikke ændres af, at en ergoterapeut fra Psykiatrisk Center København den 27. oktober 2017 foretog et hjemmebesøg hos A, idet der burde have været kontakt til en psykiatrisk speciallæge.

Endvidere følger af svaret på spørgsmål 11, at A efter fødslen den .. oktober 2017 på Herlev Hospitals fødeafdeling burde have været tilbudt psykiatrisk tilsyn. Herudover fremgår af svaret på spørgsmål 5 og D, at det ville have været i overensstemmelse med almindeligt anerkendte lægefaglige retningslinjer, hvis der havde været overvejet psykiatrisk tilsyn før udskrivelsen den 2. november 2017 af A fra fødeafdelingen.

På denne baggrund tiltræder Højesteret, at den mangelfulde etablering af den planlagte psykiatriske opfølgning som nævnt i udskrivningsnotatet af 27. oktober 2017 fra Psykiatrisk Center København og den manglende overvejelse af psykiatrisk tilsyn før udskrivelsen fra Herlev Hospital ikke alene udgør en tilsidesættelse af specialiststandard, men at der herved også klart er begået ansvarspådragende fejl.

Årsagssammenhæng

Der er som nævnt klart begået ansvarspådragende fejl, og Højesteret finder, at der er grundlag for bevislempelse. Spørgsmålet er herefter, om det er påvist med en vis større sandsynlighed, at A ikke havde begået selvmord, hvis de nævnte fejl ikke var blevet begået.

Det følger af Retslægerådets besvarelse af spørgsmål B, at det ikke er muligt at angive nogen sandsynlighed for, om et tilsyn af en psykiater umiddelbart forud for udskrivelsen fra fødeafdelingen havde forhindret, at A begik selvmord.

Af svaret på spørgsmål 11 følger, at det på ingen måde er sikkert, at et tilbud om psykiatrisk tilsyn efter fødslen den .. oktober 2017 på Herlev Hospitals fødeafdeling ville have ændret forløbet, idet selvmordstanker kan opstå akut og voldsomt. Endvidere anføres det, at det forhold, at A "dagen før selvmordet havde været til samtale vedrørende amning og familierådgivning, tyder på, at selvmordet var en følge af en pludselig og uforudsigelig indskydelse". Herudover anføres det, at A desuden var "tilbudt såkaldt åben indlæggelse på psykiatrisk afdeling, således at hun og hendes pårørende kunne henvende sig der døgnet rundt".

Højesteret finder under disse omstændigheder, at det ikke er påvist med en vis større sandsynlighed, at A ikke havde begået selvmord, hvis de ovennævnte fejl ikke var blevet begået.

Konklusion

Efter det anførte, og da der ikke er grundlag for at hjemvise sagen til fornyet behandling ved Ankenævnet for Patienterstatningen, stadfæster Højesteret landsrettens dom, således at ankenævnet frifindes.

THI KENDES FOR RET:

Landsrettens dom stadfæstes.

I sagsomkostninger for Højesteret skal statskassen betale 100.000 kr. til Ankenævnet for Patienterstatningen.

De idømte sagsomkostningsbeløb skal betales inden 14 dage efter denne højesteretsdoms afsigelse og forrentes efter rentelovens § 8 a.